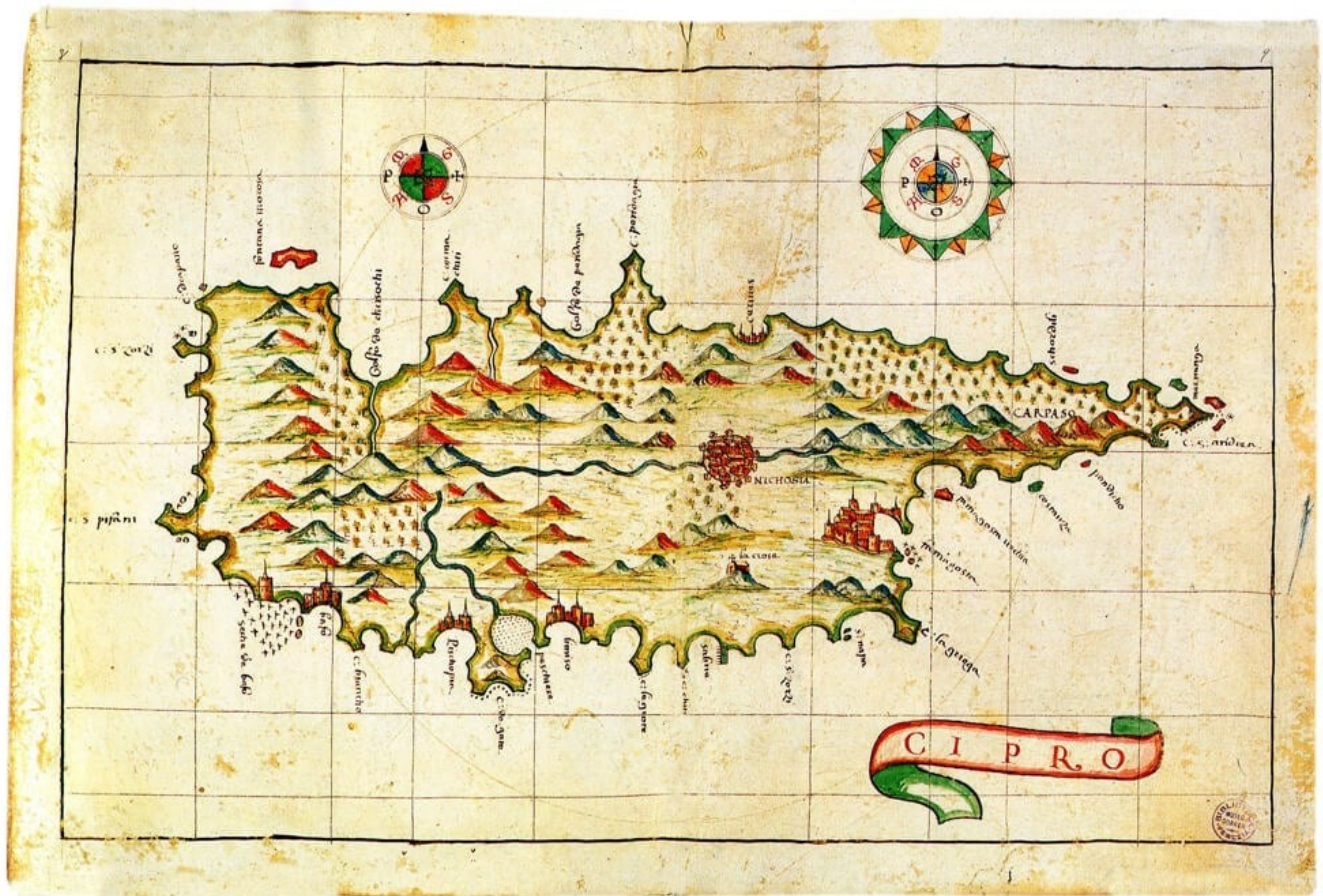

Σύντομη θεώρηση του Κυπριακού Ζητήματος

/ Γνώμες

Το Κυπριακό είναι ένα από τα σοβαρότερα εθνικά μας θέματα. Ενδιαφέρει άμεσα τη Κύπρο, την ελεύθερη Ελλάδα και τον απανταχού Ελληνισμό. Στο παρόν άρθρο θα παρουσιάσουμε με κάθε δυνατή συντομία τις κυριότερες φάσεις του ζητήματος.

- Του Μιχαήλ Γ. Τρίτου, Ομότιμου Καθηγητή Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

Με την εγκατάσταση τον 15ο π.Χ. αι. των Ελλήνων Μυκηναίων και αργότερα των Αχαιών η Κύπρος εξελίσσεται σε σημαντικό κέντρο του ελληνικού πολιτισμού. Ο Όμηρος και άλλοι αρχαίοι Έλληνες ποιητές αναφέρονται στην Κύπρο και εκφράζουν τον θαυμασμό τους γι' αυτήν.

Μετά τη διαίρεση του κράτους του Μεγάλου Αλεξάνδρου η Κύπρος γίνεται ένα από

τα κυριότερα κέντρα της Αυτοκρατορίας των Πτολεμαίων της Αιγύπτου. Το 58π.Χ. περιέρχεται στην κυριαρχία των Ρωμαίων και το 330μ.Χ. γίνεται επαρχία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Ο Χριστιανισμός διαδίδεται στην Κύπρο τον 1ο μ.Χ. αι. από τον Απόστολο Παύλο και τον Κύπριο μαθητή του Βαρνάβα, ο οποίος θεωρείται ιδρυτής της Εκκλησίας της Κύπρου. Η Εκκλησία αυτή αναγνωρίστηκε αυτοκέφαλη από την Γ' Οικουμενική Σύνοδο το 431μ.Χ. Περί τα τέλη του 5ου μ.Χ. αι. ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου δέχεται από τον αυτοκράτορα βασιλικά προνόμια. Ο εκάστοτε Αρχιεπίσκοπος Κύπρου φέρει πορφυρούν μανδύα, βασιλικό σκήπτρο και υπογράφει με κιννάβαρι, κόκκινο δηλαδή μελάνι, όπως ο Αυτοκράτωρ.

Κατά τη διάρκεια των Σταυροφοριών η Κύπρος καταλαμβάνεται από το Ριχάρδο Λεοντόκαρδο. Αργότερα το νησί το κυβερνούν οι Λουζινιανοί και οι Ενετοί.

Το 1571 εισβάλουν στην Κύπρο οι Οθωμανοί. Έτσι δημιουργείται στην Κύπρο τουρκοκυπριακός πληθυσμός. Το 1878 η Κύπρος παραχωρείται από το Σουλτάνο στη Βρετανία. Το Κυπριακό γίνεται αποικιακό ζήτημα και θεωρείται «αποικία του Στέμματος».

Τη 15 Ιανουαρίου 1950 η Εκκλησία της Κύπρου οργάνωσε δημοψήφισμα. Το 96% του ελληνικού πληθυσμού της Κύπρου ψήφισε ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Το 4% που δεν ψήφισε ήταν κυβερνητικοί υπάλληλοι στους οποίους δεν επετράπη να ψηφίσουν. Οι Άγγλοι απαντούσαν ότι ουδέποτε θα άφηναν ελεύθερη την Κύπρο και εξακολουθούσαν να ανθίστανται στο αίτημα για ένωση.

Για να απαλλαγούν από τη βρετανική κυριαρχία οι Κύπριοι ξεκίνησαν ένοπλο απελευθερωτικό αγώνα. Το 1955 ανέλαβε στρατιωτική και πολιτική δράση η Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών (Ε.Ο.Κ.Α.) με αρχηγό τον απόστρατο αξιωματικό του ελληνικού στρατού Γεώργιο Γρίβα (Διγενή). Το 1955-59 έχασαν τη ζωή τους πολεμώντας για την ελευθερία πολλοί νέοι Κύπριοι, όπως ο Γρηγόρης Αυξεντίου, ο Κυριάκος Μάτσης, ο Μιχάλης Καραολής και ο Ανδρέας Δημητρίου. Οι Βρετανοί, ενοχλημένοι από τη δράση της Εκκλησίας, εξόρισαν την 9 Μαρτίου 1956 του Αρχιεπίσκοπο Μακάριο και τον Μητροπολίτη Κερηνείας Κυπριανό για ένα χρόνο στις Σεϋχέλες.

Ο αντιαποικιακός αγώνας έληξε το 1959 με τις συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου μεταξύ Βρετανίας, Ελλάδος και Τουρκίας. Η Κύπρος γίνεται Ανεξάρτητη Δημοκρατία. Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας εκλέγεται ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος.

Σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1960 στην τουρκοκυπριακή κοινότητα προσφέρθηκε

πολιτική και θρησκευτική αυτονομία. Οι Τουρκοκύπριοι καταλαμβάνουν καθορισμένες από το Σύνταγμα θέσεις. Αυτές ήταν του Αντιπροέδρου και τριών υπουργών από τους δέκα που αποτελούν την Κυβέρνηση. Επί πλέον δεκαπέντε από τις πενήντα έδρες της Βουλής των αντιπροσώπων δόθηκαν στους Τουρκοκυπρίους.

Επειδή παρατηρήθηκαν δυσλειτουργίες στην άσκηση του κυβερνητικού έργου του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος εισηγήθηκε τροποποίηση του Συντάγματος στους ηγέτες των Τουρκοκυπρίων, η οποία δεν έγινε αποδεκτή. Οι Τουρκοκύπριοι αποσύρθηκαν από την Κυπριακή Κυβέρνηση και τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Εν των μεταξύ η Τουρκία, ενώ με τη συνθήκη της Λωζάνης είχε παραιτηθεί από όλες τις απαιτήσεις της στην Κύπρο, κατά τη δεκαετία του 1950 άρχισε να έχει απαιτήσεις, οι οποίες τη δεκαετία του 1960 έγιναν απειλές και επιθετικές ενέργειες.

Η Κυπριακή Κυβέρνηση από την πλευρά της αγωνίστηκε με όλες τις δυνάμεις της να φέρει την ομαλότητα στην Κύπρο. Πρόσφερε χάρτη μειονοτικών δικαιωμάτων στους Τουρκοκυπρίους, οικονομικά κίνητρα και κυρίως διακοινοτικές συνομιλίες για ένα νέο συνταγματικό σύστημα για την Κύπρο. Η ομαλότητα επανήλθε στην Κύπρο και το 1974 μεγάλος αριθμός Τουρκοκυπρίων ζούσε ειρηνικά με τους Ελληνοκυπρίους συμπολίτες τους.

Η Τουρκία όμως περίμενε τη μεγάλη ευκαιρία να εισβάλει στο νησί. Και η ευκαιρία δόθηκε την 15 Ιουλίου 1974 με το πραξικόπημα που έγινε εναντίον της Κυπριακής Κυβερνήσεως. Ύστερα από αιματηρές συγκρούσεις με τις αντιστασιακές δυνάμεις, οι πραξικοπηματίες κατέλαβαν την εξουσία. Απέτυχαν όμως να δολοφονήσουν τον Πρόεδρο Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, που διέφυγε στο εξωτερικό. Οι Τούρκοι με το πρόσχημα της προστασίας της τουρκικής μειονότητας εισέβαλαν την 20η Ιουλίου 1974 στο νησί και κατέλαβαν το βόρειο τμήμα του (σχέδιο Αττίλας). Η Εθνική Φρουρά της Κύπρου αντιστάθηκε στο στρατιωτικό μηχανισμό της Τουρκίας, δίδοντας σκληρές μάχες και προσμετρώντας στο τέλος πληθώρα νεκρών, τραυματιών και αγνοουμένων. Σαράντα χιλιάδες τουρκικών στρατευμάτων, που στήριζαν αεροπορικές και ναυτικές δυνάμεις, αποβιβάστηκαν στο νησί, κατά παράβαση του χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και όλων των κρατών που διέπουν τις διεθνείς σχέσεις.

Την 23 Ιουλίου η χούντα κατέρρευσε και δημοκρατική Κυβέρνηση ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας. Η Τουρκία αντί να αποσύρει τις δυνάμεις της άρχισε τον Αύγουστο μια δεύτερη επίθεση εναντίον της Κύπρου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το 37% του εδάφους να καταληφθεί από τα τουρκικά στρατεύματα, 200.000 του

ελληνοκυπριακού πληθυσμού να εκτοπισθεί και χιλιάδες πολιτών να φονευτούν, να υποστούν κακομεταχείριση και να εξαφανιστούν.

Ο Μακάριος επανήλθε τον Δεκέμβριο του 1974 και κυβέρνησε μέχρι το θάνατό του το 1977.

Μετά την κατάπαυση του πυρός τον Αύγουστο του 1974 έγιναν πολλές προσπάθειες για την επανένωση της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι οποίες δυστυχώς δεν στέφθηκαν από επιτυχία. Η διαίρεση αυτή διατηρείται μέχρι σήμερα. Δυστυχώς σαράντα χιλιάδες Τούρκοι στρατιώτες εξακολουθούν να παραμένουν στο νησί και η Τουρκία ενθαρρύνει την παράνομη εγκατάσταση εποίκων. Η διεθνώς αναγνωρισμένη Κυπριακή Δημοκρατία ασκεί έλεγχο μόνο στο νότιο τμήμα της νήσου, παρόλο που από νομική άποψη εξακολουθεί να εκπροσωπεί το σύνολο. Το κατεχόμενο τμήμα, το οποίο αυτοανακηρύχθηκε ανεξάρτητο το 1983, έχει αναγνωριστεί διεθνώς μόνο από την Τουρκία με την ονομασία «Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου». Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ με τα ψηφίσματα του 541/1983 και 550/1984 καταδίκασε ευθέως την ανακήρυξη του ψευδοκράτους και κάλεσε όλα τα κράτη-μέλη του ΟΗΕ να μην το αναγνωρίσουν.

Προτάσεις επιλύσεως του Κυπριακού όπως το 1992 από το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ Μπούτρος-Γκάλι και το γνωστό ως σχέδιο Ανάν δεν έγιναν δεκτά από τους Ελληνοκυπρίους. Μεγάλη ήταν η αντίδραση στο σχέδιο Ανάν του Προέδρου Τάσου Παπαδοπούλου με το επιχείρημα ότι το σχέδιο αυτό εάν εφαρμοζόταν θα κατέλυε την Κυπριακή Δημοκρατία και θα την υποκαθιστούσε με ένα αμφιβόλου βιωσιμότητας μόρφωμα.

Ύστερα από αυτές τις εξελίξεις το διεθνές ενδιαφέρον έχει εμφανώς ατονήσει. Όμως το γεγονός ότι η Κυπριακή Δημοκρατία είναι πλέον μέλος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και η Τουρκία διεκδικεί τη συμμετοχή της σ' αυτήν έχει καταστήσει το Κυπριακό πρόβλημα εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Πολύ ενδιαφέρουσα και ελπιδοφόρος για το μέλλον της Κύπρου είναι η πρόσφατη δήλωση της Προέδρου της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάϊεν: «Το Κυπριακό είναι ευρωπαϊκό. Θα συνεχίσουμε να υποστηρίζουμε σταθερά την Κύπρο στις προσπάθειες για επανένωση του τελευταίου διαιρεμένου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής ενώσεως, σύμφωνα με τα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. Υποστηρίζουμε την εδαφική ακεραιότητα και κυριαρχία. Οι Κύπριοι αξίζουν να ζουν σε μια επανενωμένη χώρα σε συνθήκες ειρήνης, συνύπαρξης, σταθερότητας και ευημερίας».

Πηγή: pemptousia.gr